

Miha Mazzini

Hrepenenje po angelu

Vsakič, ko je vstopal v kopališki bazen, ga je presenetilo, da se voda zaustavi ob njegovi koži. Trenutek, ko se je potopil in odprl oči, sekunda motnosti, občutek, ki ga dolgo ni prepoznal kot hrepenenje, ki mu spere kožo, meso, kosti in ga raztopi v svetlobo.

Podobno odplavljanje je videl na obrazih pacientov, ki jih je anesteziral. Nekateri so obtičali v njem, kot bi se upirali zdrsniti naprej, drugi so le zaprli oči in zmehčali obraze. Njegov najljubši trenutek. Zbujanje je bilo pravo nasprotje: dolgo, zmedeno, kot bi duša poskušala spet obleči telo, ki ga je že prerasla.

Med popisom prebivalstva je v rubriki veroizpoved izbral agnostik.

Ni opazil, da je izgubil košček celofana, v katerega je bil zavit sendvič. Za hrbtom je zaslišal stok in videl temne lase, spete v čop, sklonjen hrbet v modri halji, roko, ki je pobrala odpadek, in telo, ki se je dvignilo. Obraz čistilke, grd, pretiranih potez, ki so se sestavljale v zemljevid neprehodne dežele. Misel, da verjetno ni tako stara, kot je videti.

“Oprostite,” je rekel in čvrsto pritisnil ostanke omota k sendviču, ki ga ni več vabil.

Zdravniki so se v kavarni pogovarjali o stavki. Sestre tudi, a v dežurnih sobah. Čistilke so molče porivale pred seboj nosilce s krpami za čiščenje tal.

“Simon,” je telefonirala mama, “oče praznuje šestdesetletnico in ...”

“Ne,” je rekel in prekinil, še preden se je njegov izdih dotaknil slušalke. Pred leti si ni upal niti dvigniti, a zdelo se mu je, da postaja močnejši.

Preden odide domov, je hotel še na stranišče. Znova tista čistilka, ki je ravno pomila tla. Sklenil je zdržati.

Plačilni list mu je vedno vzbudil spomin, da je šel medicino študirat zato, ker je hotel pomagati ljudem. Verjetno je eden redkih med sposobnimi te generacije, ki je ostal v Sloveniji. Spraševali so ga, zakaj ne odide, že stoletja strokovnjaki zapuščajo to deželo, ki je pomešala enakost in enakovarnost, kjer je razlika med najvišjo in najnižjo plačo ena proti štiri in ki

malikuje fizično delo ter zaničuje vse, kar ne pušča žuljev. Nikoli ni imel tako bližnjega prijatelja, da bi mu lahko razložil občutek plačilnega lista: vedenje, da dobi ravno dovolj za golo preživetje. V državi, kjer ima vsak vsaj dve službi, so zdravniki pač delali popoldne na zasebnih klinikah in ponoči dežurali, česar sam ni počel. Pomanjkanje denarja je kislina, ki te ogoli do bistva.

Predstojnik se je s členki podgrnil po belem strnišču in glasno vdihnil skozi nos, ki je bil ukrivljen, kot bi hotel vohati le svoje od športa in kozmetike negovano telo, ki je dobro skrivalo leta.

“Kolega,” je začel, “če smem ...” Ni čakal potrditve. “Kot veste, se vidni živec razdeli na dvoje. En del gre v zatilni del možganov in od tu naprej v zavest, drugi zavije dol, v možgane, ki smo jih podedovali od živalskih prednikov. Ta del je za pol sekunde hitrejši od zgornjega, kar je znano. Zdaj pa, kolega ...” Novo praskanje po kratkih dlakah. “... Presegam meje znanosti, a izrekam nekaj, v kar trdno verjamem: ko gledamo, gledamo dvojno; najprej kot žival, čez pol sekunde kot človek. In ...”

Spustil je roko na mizo in prestavil svinčnik v skodelico z logotipom farmacevtskega giganta. Klimatska naprava se je vključila in ju posula z mrazom.

“Vidim,” je nadaljeval, “sprašujete se, čemu vam to pripovedujem. No ... če se vrnem k temi: ko nekoga prvič vidimo, ga torej pol sekunde gledamo kot žival. Z instinkti. Veste, to je mogoče trenirati. Izboljševati. No, menim, da sem, pri svojih letih, že kar spreten.”

Samozadovoljen nasmešek mu je gubajoče prešel ustnice.

“Skratka, hotel sem le reči, da si za vsakega, ki ga srečam, zapomnim prvo, instinktivno sliko. Kolega, vem, da vas denar ne zanima. Imam pa prošnjo. Zvečer imamo operacijo in nimamo anesteziista, zbolel je. Bi vskočili?”

“Ampak, saj na urniku ni ...”

Predstojnik je popeljal levo dlan nad mizo, kot bi gladil mačji hrbet.

“Ni,” je potrdil in čakal doumevanje v Simonovih očeh. Nato je prikimal in dodal: “Seveda plačamo, a gre predvsem za uslugo. Dober človek ste in zato sem vas sklenil prositi.”

Nasmešek.

“In ja, seveda, v stiski smo.”

Simonova glava se je dvigovala skupaj z vdihom, pripravljen je bil reči ne, nato je v spominu zaslišal stok čistilke, ki pobira celofan, in pomislil je na njen plačilni list, dvakrat nižjo vsoto, ki jo verjetno deli z možem in otroki, medtem ko je on sam.

“Ja, pridem,” je rekel.

Predstojnik se je vidno oddahnil. Simon je dodal: “Denar je ... na roko?”

“Da, seveda.”

Presečen pogled, kot bi živalski deli predstojnikovih možganov hoteli več časa zase.

Simon je seveda vedel, da se del državne bolnišnice zvečer spremeni v zasebno kliniko, na kateri operirajo paciente, ki plačajo z gotovino in tako preskočijo čakalne dobe, dolge tudi po več let. Osebjem si denar razdeli in zanje je plačilni list le potrdilo o žepnini. Nikoli prej ga niso vabili medse, in kadar je šel mimo, ko so se dogovarjali o delu na črno, so obmolknili in počakali. Simonu je prijalo, rekel si je, da čutijo svetlobo v njem in bežijo pred njo.

Nocoj ga bodo obkrožali in mislili, da jim je enak! Prezirljivo je nagrbnčil ustnice.

Začutil je bankovce v kuverti in predstojnikov pogled, ki ga je še vedno vrtal. Poslovil se je in šel. Hotel je pustiti denar v omarici, a se je premislil in ga odnesel.

Dolgo ni mogel zaspati, četudi je bil utrujen od dneva in dodatne operacije. Želel si je ženske, a med utrinki spominov na bivše ni našel niti ene, ki bi se je lahko oprijel. Odpadle so kot vse ostalo, kar mu je bilo odveč na potovanju vase.

Čistilka je smrdela. Prisilil se je in se ji še bolj približal, že čez mejo vljudnosti. “To je za vas,” je rekel in ji izročil kuverto.

Naslednji dan ga je ustavila in mu hotela poljubljati roko. Iztrgal se je, dvignil kazalec in odločno dejal: “Ne!”

Ko mu je predstojnik ponudil novo operacijo, jo je odklonil, četudi brez dvignjenega prsta.

Dva tedna pozneje ga je čistilka ustavila in mu pokazala sliko fantka z velikimi temnimi očmi in pod nosom razmazanim smrkcljem. Zaihtela je in vsakič, ko se ji je telo streslo, je iz njenih oblačil primezel že davno vsrkan znoj. “Bolan je ... bolan ... kašlja ... moral bi na morje ...”

“Zakaj?” je vprašal predstojnik in zanimalo ga je tako močno, da se je pozabil praskati po strnišču. “Zakaj ste prvič privolili, česar nisem pričakoval, potem ne več, zdaj spet?”

“Rabim denar.”

“Aha,” ne prav prepričano.

Deklica na sliki je nosila razcapano majico in pestovala desni komolec. Čistilnine poteze so pod solzami otekle in drhteče ustnice so komaj povedale, kako zelo se iz njene hčerke norčujejo, ker je tako slabo oblečena.

Mož je bil invalid in rabil bi voziček.

Simona so začeli dajati na sezname večernih operacij že brez vprašanja.

Dvojčka na sliki sta ležala na povijalni mizi, zbiti iz desk, in se nemo drla. Čistilkine oči so gledale Simona kot črni luni z dna vodnjaka. "Na biciklu ju vozim v vrtec. Na biciklu! Čez par mesecev bo zima! Mi pa na biciklu! Pa otroci v šolo! Pa mož, invalid! O, ko bi imeli avto! Saj na obroke, vsak mesec ..."

Neuradna izmena se je zbrala v zaprti kavarni. Predstojnik se je odkrehal, počakal na pozorno tišino in začel: "Dobil sem namig, da lahko pričakujemo inšpekcijo. Do nadaljnjega delamo le ... redno delo." Ena od sester je potihoma zaklela in šepnila, da si je ravno kupila pomivalni stroj na obroke. Simon jo je pomilujoče pogledal in se spomnil, kako je bil sam še pred leti vezan na materialne dobrine. Prijalo mu je v sebi čutiti sadeže poti, ki jo je prehodil.

"Kako mislite, gospod, ta mesec ni denarja? Ampak avto je treba plačat! Drugače ga bodo vzeli! Moji otroci ... mož ... gospod, gospod, ne bodite taki ... hudobni ... gospod doktor, brez vas ne moremo živeti, vi ste naš angel!"

Pomislil je celo na očeta. Nikoli!

Poza je padla s predstojnika tako temeljito, da ga je Simon v prestrašenem moškem pred seboj komaj spoznal.

"Kolega, kaj pa počnete? Prišlo mi je na uho, da boste imeli danes zvečer operacijo? In da ste prosili kolega kirurga, ki nima izkušenj ... absolutno nima dovolj izkušenj! Te dni zagotovo pride inšpekcija! Kaj vam je?"

"Rabim denar."

Predstojnik se je nagnil naprej: "Je mogoče, da sem vas tako napačno ocenil? Še nikoli ... nikoli."

Ni mogel odtrgati pogleda s Simona. Očitno ni prebral ničesar, kar ga je razburilo: "Da ste vi pohlepni! Nikoli si ne bi mislil! Čeprav ... vaš oče pa je obogatel v tistih letih, ko je propadel socializem ..."

Simon je vstal tako sunkovito, da je stol treščil ob tla.

"Ne drznite se me primerjati z očetom!"

Tudi predstojnik je planil pokonci: "Kaj pa naj si mislim? To, kar počnete, je samomorilsko! Kaj drugega vas lahko žene?"

"Dobrota."

"A?"

Tišina. Kljubovalen Simonov nasmeh, zbeگان predstojnik.

"Kako mislite, dobrota? Lahko vas odpustijo, celo zaprejo, če bo šlo kaj narobe s pacientom. Zato, ker rabite denar. Nikoli vas nisem ocenil za pohlepnega!"

“Moj pohlep je pohlep po dobroti. Vi tega ne morete razumeti. Nisva na istem nivoju.”

Predstojnik se je odmaknil do roba mize.

“Kdaj pa so se vam prvič pojavili ti simptomi? Lahko govorim s prijateljem, ki ...”

“Ni treba, hvala. Z denarjem pomagam revnim, le zato gre.”

“Hočete reči, v dobrodelne namene?”

Simon je prikimal.

Predstojnik je zmajal z glavo: “Počakajte kolega, to pa ...”

“Sem rekel, da ne boste razumeli. Dobro veste, kakšne plače imamo brez dela na črno. In da je v tej bolnici osebje, ki ima trikrat nižjo plačo. Kako preživijo oni? Ste se kdaj vprašali? Ne zanima vas! Jaz imam vse, kar rabim, in preveč! Navdaja me ponos, da lahko pomagam siromakom!”

Predstojnik ga je dolgo gledal, nato počasi sedel na rob mize. Papir je zašumel pod haljo.

“Zmotili ste se, kolega, zmotili. Mislite, da je tisti, ki je reven, samodejno tudi dober. Ampak pohlep, tako kot napuh ...” hitro je preblisnil Simona, “... je v vseh nas. Nekateri le nimajo priložnosti. Če jo dobijo, se ne znajo ustaviti.”

Simon se je glasno zasmel.

“Kakšna neumnost!” je dejal in se obrnil.

“Kolega, prosim, samo nekaj!” je preplašeno zavpil za njim predstojnik.

Simon ga je pogledal čez ramo: “Ne skrbite zase. Osebje ve, da operacijo organiziram jaz, in če pride inšpekcija, bom prevzel vso odgovornost.”

Eden redkih užitkov, ki si jih je čistilka v svojem trpečem življenju lahko privoščila, je bil občutek težnosti, ki jo je pritisnil ob sedež, kadar je pohodila pedal za plin. S kotičkom očesa je zagledala Simona na drugi strani ceste in mu pomahala, a je ni videl. Na kolesu se je vračal v službo, sklonjen je gonil proti močnemu vetru, z odpetim temnim plaščem, katerega škrica sta plapolala za njim.